

Stručni rad

Alek BAROVIĆ (Danilovgrad)

barovicalek@gmail.com

KENNETH MORRISON – NATIONALISM, IDENTITY AND STATEHOOD IN POST-YUGOSLAV MONTENEGRO

(London & New York, NY, Bloomsbury Academic, 2018)

Morisonova knjiga veoma je značajan doprinos proučavanju crnogorske savremene istorije i politike. Njen značaj posebno se ogleda u tome što prati proces obnove crnogorske nezavisnosti od ranih devedestih godina. Morison naglašava bitnost crnogorskih simbola i pogotovo crnogorskoga jezika za razvoj i očuvanje crnogorskoga identiteta.

Za vrijeme knjaževine i kraljevine Crne Gore mnogi strani intelektualci su bili zainteresovani za crnogorsku istoriju, kulturu i običaje pa je tako nastalo nekoliko dragocjenih knjiga od tada poznatih autora kao što su bili Roj Trevor, Džordž Toul i Fransis Simor Stivenson. Nakon nestanka crnogorske države ona je uglavnom bila zaboravljena na međunarodnom nivou, osim od strane onih koji su se za njena prava borili, poput američkog arhitekta Vitnija Vorena.

Tek nakon obnove crnogorske državne nezavisnosti na referendumu 2006. Crna Gora je ponovo ušla u centar pažnje mnogih naučnika, pa smo dobili nekoliko značajnih knjiga na stranim jezicima iz oblasti crnogorske istorije i identiteta, napisanih od strane priznatih ljudi i objavljenih od renomiranih izdavačkih kuća. To je veoma značajno jer se na taj način svjetska javnost upoznaje s Crnom Gorom. Jedna od takvih knjiga je i ona najskorija gospodina Keneta Morisona, profesora moderne južnoevropske istorije na De Montfort Univerzitetu u Lesteru, Ujedinjeno Kraljevstvo, pod nazivom Nationalism, Identity and Statehood in Post-Yugoslav Montenegro objavljena krajem 2018. godine

Kako se i iz samog naslova da zaključiti ona se bavi pitanjima crnogorskoga nacionalizma, identiteta i državnosti nakon AB revolucije i raspada socijalističke Jugoslavije pa sve do 2016. godine kad je Crna Gora bila na pragu ulaska u NATO savez.

Knjiga je koncipirana u deset poglavlja koja su hronološki poređana osim 6. poglavlja koje se bavi pitanjem pravoslavne crkve u Crnoj Gori i u kojem autor objašnjava sukob između Srpske pravoslavne crkve i Crne Gore, negiranje crnogorskoga nacionalnog identiteta i posebnosti i prikazuje ulogu Crnogorske pravoslavne crkve.

Prva četiri poglavlja baziraju se na prvu polovinu devedesetih godina. Od takozvane AB revolucije, dolaska na vlast novog rukovodstva i uvođenja višestranačja, početka raspada Jugoslavije i stvaranja Savezne republike Jugoslavije i pitanja nacionalnih manjina muslimana i Albanaca u Crnoj Gori u tim turbulentnim vremenima u kojima je Crna Gora uspjela da sačuva međunacionalni i međuvjerski sklad i sačuva nacionalne manjine.

Peto poglavlje govori o rascjepu unutar do tada jedinstvene Demokratske partije socijalista (DPS) i otklon tadašnjega premijera Mila Đukanovića od politike Slobodana Miloševića. Ovaj period je veoma značajan jer će preokrenuti državnu politiku i usmjeriti je ka nezavisnosti.

Sedmo i osmo poglavlje prate proces obnove crnogorske nezavisnosti – od početka rata na Kosovu i definitivne odluke da Crna Gora mora što prije postati nezavisna i otkloniti se od pogubne politike vođene iz Beograda. Potpisivanjem Beogradskoga sporazuma koji će utvrditi pravo Crne Gore da njeni građani odlučuju o njenoj sudbini i nagovjestiti referendum o nezavisnosti koji će se održati 21. maja 2006. godine i na kojem će trijumfovati ideja suverenista.

U devetom i desetom poglavlju Morison predstavlja put Crne Gore nakon referenduma. Ubrzan ekonomski rast i razvoj, evroatlanske integracije i preporod nacionalnoga i kulturnoga identiteta. Morison smatra da je Crna Gora napravila izuzezan napredak u razvojnom planu, čak veći nego što su se i najveći suverenisti nadali, a samim tim ostavila razočarane one koji su tvrdili da Crna Gora ne može biti održiv sistem.

Morison naglašava bitnost crnogorskih simbola i pogotovo crnogorskoga jezika za razvoj i očuvanje crnogorskoga identiteta (str. 112) i naglašava kako su ta znamenja postala jedan od glavnih razloga sukoba između onih koji su bili prosuverenistički i prounionistički nastrojeni.

Morisonova knjiga je veoma značajan doprinos proučavanju crnogorske savremene istorije i politike. Njen značaj se posebno ogleda u tome jer prati proces obnove crnogorske nezavisnosti, a tom temom rijetko se ko bavio u domaćim i međunarodnim naučnim krugovima. Ostaje samo podsticaj da ovakvih radova bude što više, kao i naravno da se knjige objavljene na stranim jezicima štampaju i na crnogorskome jeziku.